

átnézés mellett is benmaradt e műben. Különben, hogy mennyire teljes az itt Szabó Károly és Hellebrant által összegyűjtött bibliografiai anyag, annak bizonyására szolgálhat az a példa, hogy Sambucus műveinek a millennaris kiállításon gr. Apponyi Sándor által bemutatott gyűjteményét (a 35 műből kettőt nem számítva, mely nem e kötet körébe esik) egytől-egyig itt is megtaláltuk és pedig többnyire más könyvtárak példányai után leírva; csupán arról nem birtak tudomással, hogy az »Apotelesmata« 1577. évi frankfurti kiadása, mely elveszett nyomtatvány gyanánt szerepel, megvan az Apponyi-könyvtárban (A tört. csoport katalógusa II. b. 290. lap). Hasonló kedvező eredményre jutottunk a Honter és Georgievics műveinek összevetésével, a hol csupán annyi eltérést tapasztaltunk, hogy a kiállítási katalógus (i. h.) az 1566. évből egy lyoni kiadást is ismer, ha ez nem tollhiba az itt említett ugyanez évi párisi kiadás helyett.

Mint az Előszóból értesülünk, a munkához tartozó betűrendes index a kötet második feléhez lesz csatolva. Óhajtandó lenne, hogy ez index még bővebb legyen, mint a minőt a Régi Magyar Könyvtár második kötete végén találunk s hogy ez vegye föl a kötetben előforduló összes hely- és személyneveket, azoknak a nevével együtt, a kiknek az illető mű ajánlva van stb. E kötet nagyobb részének becse úgyis inkább azon adatokban van, a melyeket egyes írók és pártfogóik életrajzára vagy tartózkodási helyére stb. vonatkozólag fentartottak. Egy ilyen Hely-, név- és tárgymutató elmaradása éppen olyan mulasztás volna, a milyen volt az első és második kötetben az, hogy a nyomtatási helyekről és könyvnyomatókról nincs külön index.

Ez első rész után, melynek kiadásával, mint az Előszó mondja, az Akadémia Szabó Károlynak emléket akart állítani, s a melyet a mesternek hozzá méltó utóda, a kegyelettel is vezéreltetve, nem kisebb gonddal mint szakértelemmel, nem kevesebb pontossággal mint lelkiismeretességgel szerkesztett, óhajtván várjuk a második rész megjelenését.

DR. DÉZSI LAJOS.

Emlékkönyv, melyet Magyarország ezeréves fennállásának ünnepén közrebocsát a hazai cziszterci rend. (Szerk. Dr. Békefi Remig.) Budapest 1896. Hornyánszky Viktor nyomdája. IV + 507 lap.

Azon nemes törekvésben, melylyel a hazai tudományos intézetek, egyházi és iskolai testületek stb. egymással mintegy versenyre keltek, hogy a multban kivívott eredményeket, a társadalmi és irodalmi élet terén teljesített hazafias szolgálatokat az ezredéves ünnepen minél méltóbban mutassák be a nemzetnek, az elsőők között járt jó példával elől a czisztercziták rendje. Az a rend, mely maga is közel ezeréves multtal dicsekszik Magyarországon, a mely idő alatt csendes, áldásos munka, áhitat, tanítás s nem a vallási viszályok hintegetése képezte rendi története főjellemvonását. Korántsem a leggazdagabb szerzetrend Magyarországon, nem is ennek van legtöbb tagja, de ez mutatta be multját legimpozánsabb módon a millenniumon.

E nagy díszmű tartalma: *A cisztercki rend története Magyarországon 1142—1896. Békefi Remigtől a mű szerkesztőjétől, a ki már előbb is több művet adott ki a rend történetéről (A pilisi és cikádori apátság története stb.) Az egri, székesfehérvári, pécsi, bajai gymnasium története, több szerzőtől; A rendtagok kiképzése; A magyarországi cisztercki írók és műveik; Működésök a lelkészkedés terén; Gazdasági viszonyok.*

Nagyon sikerült és követésre méltó eszmének tartjuk, hogy a rend gymnasiumainak történetét egy műben összegyűjtve adta ki s nem azok értesítőiben szétszórva.

Minket a mű tartalmából különösen a cisztercki írókról írott czikk érdekel közelebből, melyben Szabó Otmár betűrendben közli azok életrajzát, kik a rend köréből az irodalom terén működtek. Ezek között találjuk a Szvorényi József, Horváth Dániel, Boethius fordítója, Platz, Vas Bertalan és Horváth Cyrill; a tankönyvírók közül Lóskay Bekény, Maczki Valér stb. neveit műveik, sőt hirlapi czikkeik teljes felsorolásával.

Mellesleg említve, e mű nem csak a szép multu rendnek, hanem a magyar nyomdászat és az illusztráció terén kifejlődött finom műizlésnek is méltó millennáris emléke.

D.

